

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **05.12.2024**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. ve 52. maddeleri ile çalışanların sendikal hak ve özgürlükleri yasal güvence altına alınmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) 87 No'lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması başta olmak üzere ilgili uluslararası sözleşmeler de ülkemizin kabul ettiği ve uygulamakla yükümlü olduğu sözleşmelerdir. Bakanlığınızın son verilerine göre, Türkiye'de 18 milyona yakın işçinin yalnızca yüzde 14,8'i sendika üyesi olup, Toplu İş Sözleşmesinden yararlanma oranı ise yüzde 6'nın altındadır.

Toplu İş Sözleşmesinden yararlanma oranının bu kadar düşük olmasının en önemli nedenlerinden biri, anti-demokratik yetki itirazı sistemidir. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 43. Maddesi'nin 5. fıkrasında, "İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur" hükmü yer almaktadır. TİS sürecinin durması nedeniyle yetkili sendika, Toplu İş Sözleşmesi imzalayamamakta, yapılan itirazlar sonucunda açılan yetki tespiti davaları ise uzun yıllar devam etmektedir. Bu süreçlerde işçiler, işten atılma, mobbing ve çeşitli baskılarla sendikasızlaştırılmaya çalışılmaktadır. Yerli ve yabancı sermaye açısından kesinleşmesi yıllar süren yetki tespitine itiraz hakkı bulunmaz bir nimet haline gelmiştir. Üstelik, yetki tespitine karşı itiraz davalarının yüzde 40'ı yetkisiz mahkemelerde açılmakta, bu tür hilelerle davalar ortalama üç yıla kadar uzamakta ve işçiler sendikal haklarından mahrum bırakılmaktadır.

Bunun son örneği, Gebze Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan ve binin üzerinde işçinin çalıştığı Betek Boya fabrikasında yaşanmıştır. Petrol-İş Gebze Şubesinin çoğunluğu sağlayarak Toplu İş Sözleşmesi (TİS) için yetki kazanmasının ardından, fabrika yönetimi, birçok sömürücünün yaptığı gibi yetkisiz bir mahkemeye itirazda bulunmuştur. Filli boya markasıyla bilinen fabrika, birkaç yıl önce Nippon Paint Holding adlı Japonya merkezli şirkete satılmıştır. Betek Boya'da çalışan işçiler, patronun sendikalaşmaya saygı duymasını, yetki itirazını çekmesini ve masaya oturarak toplu iş sözleşmesi sürecinin bir an önce başlaması için fabrika içerisinde ve dışında eylemlerine devam etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Petrol-İş Gebze Şubesinin çoğunluğu sağlayarak Toplu İş Sözleşmesi (TİS) için yetki kazanmasının ardından birçok fabrika ve işyerinde olduğu gibi, Betek Boya yönetimi yetkisiz bir mahkemeye itirazda bulunmuştur. Kesinleşmesinin ne kadar süreceği belli olmayan bu itiraz süreci nedeniyle işçiler, anayasal hakları olan TİS hakkını kullanamaz hale gelmiştir. Bakanlığınız, patronların uzun süren mahkeme süreçlerini kötüye kullanarak işçilerin sendikalaşma hakkını fiilen engellemelerine karşı bir düzenleme yapmayı planlamakta mıdır?
- 2- Patronlara tanınan yetki itiraz hakkı ile işçiler, fiilen ve yasal olarak sendikal haklarından mahrum edilmektedir. Üstelik, birçok örneği yaşandığı gibi bu süreçte işçilere yönelik baskılar artmakta, işçiler sendikadan istifaya zorlanmakta ve teminat altına alınmış bir iş güvenceleri olmadığı için hukuksuz bir şekilde işten çıkarılmaktadır. Bakanlığınız, Betek Boya'da tek bir işçinin bile sendikal haklarına sahip çıktığı için küçülme, daralma vb. bahanelerle hukuksuzca işten çıkarılmasının önüne geçmek üzere bir sorumluluk alacak mıdır?
- 3- Sendikal örgütlenme yetkisi Bakanlığınız tarafından verilmekte; ancak itiraz süreçlerinde muhatap işçiler ve yetkili sendikalar olmaktadır. Bu durum, Bakanlığınızın süreçte yaşanan adaletsizliklere dair herhangi bir sorumluluk üstlenmemesine yol açmaktadır. İşçilerin sendikal örgütlenme ve toplu sözleşme haklarını hukuka aykırı şekilde ihlal eden, Bakanlığınızın verdiği yetkiyi yok sayan bu keyfi patron itirazları ve dava süreçlerinde, işçilerden yana tavır almak, aynı zamanda kendi verdiğiniz yetkinin arkasında durmak anlamına gelir. Bu hukuksuz yetki davalarına işçilerden ve bakanlığınızın verdiği yetkilerden yana müdahil olacak mısınız? Yaşanan hukuki garabeti ortadan kaldırmak üzere bir çalışmanız var mıdır?
- 4- Anayasa Mahkemesi, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı Nakliyat-İş tarafından yapılan bireysel başvuruya dair kararında, yetki itirazının 8 yıl boyunca devam etmesi nedeniyle "işyerinde çalışan işçiler, en önemli sendikal haklardan biri olan TİS haklarını kullanamamaktadır. Yargılamalarda makul sürenin aşılması, Anayasa'nın 51. maddesinin ihlaline yol açmaktadır" demektedir. Türkiye'deki sendikalaşma ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkının fiilen ve yasal olarak ihlal edilmesiyle ilgili olarak, bu kararı dikkate alarak patronları suç işlemeye teşvik eden "itiraz hakkı"na karşı bir düzenleme yapılması için sorumluluk alacak mısınız?
- 5- Betek Boya'nın sahibi olan Nippon Paint Holding, internet sitesinde Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Temel İlke ve Haklar Bildirgesi'ne bağlı kalarak işçilerin korunmasını, yeterli ücret sağlanmasını, çalışma saatlerinin uygun şekilde yönetilmesini ve çalışanların örgütlenme (sendikalaşma özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkı) hakkını

20147

güvence altına aldıklarını beyan etmektedir. Oysa gelinen durumda, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 43. Maddesi'nin 5. Fıkrasındaki itiraz hakkı hükmünden yararlanarak işçilerin toplu pazarlık hakkını reddetmiştir. Her fırsatta yerlilik ve millilikten bahsederken, yabancı bir şirketin işçilerin en temel haklarını, kendi yasanızdaki bir hükümden cesaret alarak uygulamamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir Japon şirketine bile yetkisiz mahkemeye dava açmayı öğreten gerçekliğiniz, yerli ve yabancı sermayeyi kollayan, cesaret ve teşvik veren politikalarınız olabilir mi?